

Asia: VN/2160/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi oppivelvollisuuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Kysymykset lausunnon antajille

Millaisia huomioita teillä on oppivelvollisuuslakiin liittyvistä muutosehdotuksista?

4 § ja 5 § sekä 14 §. Oppivelvollisuuden suorittaminen perusopetuksen suorittamisvelvollisuuden jälkeen (työpajatoiminta)

Oppivelvollisten kannalta pidämme hyödyllisenä erillisten säännösten lisäämistä lain 4. ja 5. pykälään siitä, että oppivelvollisuuteen kuuluvaa koulutusta voisi suorittaa myös työpajatoimintana, aikana ennen kuin asuinkunta osoittaa oppivelvolliselle opiskelupaikan. Kyseisiin pykäliin ehdotettu muutos ja 14 §:ään tehtävä lisäys selkeyttävät olemassa olevaa käytäntöä.

Tarkoituksena on, että kahden kuukauden työpajajakson jälkeen oppivelvollinen joko saisi opiskelupaikan tai hänelle osoitettaisiin opiskelupaikka lain mukaisesti tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta tai työhön ja itsenäiseen elämään valmentavasta koulutuksesta.

Katsomme, että ehdotetut täydennykset lisäävät perusopetuksen päättymisen jälkeen vailla opiskelupaikkaa olevien nuorten vaihtoehtoja suorittaa oppivelvollisuutta ja ne voivat auttaa heitä vahvistamaan valmiuksiaan oppivelvollisuuden suorittamiseen. Myös ammatillisten opintojen keskeytymisuhan alaiset opiskelijat hyötyvät tästä.

16 §. Oikeus maksuttomaan koulutukseen (kaksoistutkinto)

Kyseiseen pykälään ehdotettu täydennys on tarpeellinen ja poistaa lainkohtaan liittyneen epäselvyyden siitä, voidaanko myös kaksoistutkinto (ammatillinen perustutkinto, lukion aineopinnot ja ylioppilastutkinto) suorittaa maksutta. Esitetty muutos parantaa sitä suorittavien opiskelijoiden asemaa, ja lisää tasavertaista kohtelua.

Millaisia huomioita teillä on tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annettuun lakiin liittyvistä muutosehdotuksista?

9 §. Hakeutuminen ja hakumenettelyt

Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä säädettäisiin velvollisuudesta ottaa oppivelvolliset hakijat ensisijaisesti opiskelijoiksi tutkintokoulutukseen valmentavaan koulutukseen. Vastaava muutos esitetään tehtäväksi myös ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 39 §:ään ja lukiolain 22 §:ään.

Kyseisiin lainkohtiin tehtävillä muutoksilla pyritään jokaiselle perusopetuksen päättäneelle oppivelvolliselle varmistamaan koulutuspaikka.

Perustelut ovat mielestämme selkeitä ja muutosehdotus on siten kannatettavana. Muutos edistää oppivelvollisuuden laajentamisen keskeisiä tavoitteita ja kasvattaa koulutuksellista tasa-arvoa sekä yhdenvertaisuutta.

13 §. Opiskelijan yksilölliset valinnat

Voimassa olevan 2 momentin mukaan koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskelijalla on mahdollisuus yksilöllisiin valintoihin.

Voimassa olevan lain perusteluissa todetaan, että lähtökohtaisesti koulutuksen järjestäjän tulisi tarjota opiskelijan suoritettavaksi kaikkia koulutuksen perusteiden mukaisia osia (HE 173/2020 vp, s. 203).

Pidämme 2 momenttiin tehtäväksi ehdotettua lisäystä tarpeellisena sen varmistamiseksi, että kaikille kyseiseen koulutukseen otetuille opiskelijoille voitaisiin taata tosiasiallinen mahdollisuus suorittaa kaikkia koulutuksen osia omien tavoitteidensa ja tarpeidensa mukaisesti, eli halutessaan korottaa perusopetuksen arvosanoja tai suorittaa lukion tai ammatillisen koulutuksen opintoja kyseisen koulutuksen aikana.

Opiskelijoiden mahdollisuudet suorittaa eri koulutuksen osia vaihtelevat tällä hetkellä alueellisesti, joten esitetty muutos parantaisi kyseiseen koulutukseen otettujen opiskelijoiden asemaa suorittaa tosiasiallisesti kaikkia tarvitsemiensa koulutuksen osia perusteissa ilmoitetun enimmäismäärän verran.

Millaisia huomioita teillä on perusopetuslakiin, ammatillisesta koulutuksesta annettuun lakiin ja lukiolakiin liittyvistä muutosehdotuksista?

Perusopetuslain 46 §. Aikuisten perusopetus

Perusopetuslain 46 §:n 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi maininta oppivelvollisuuslain 5 §:n 1 momentin tarkoittamista opiskelijoista eli oppivelvollisista, jotka ovat suorittaneet perusopetuksen oppimäärän tai sitä vastaavat opinnot, mutta joilta puuttuu perusopetuksen jälkeisen koulutuksen suorittamiseksi riittävä suomen tai ruotsin kielen taito.

Koska perusopetuslain nykyisessä 46 §:ssä ei erikseen mainita oppivelvollisuuslain 5 §:n 1 momentissa tarkoitettuja opiskelijoita, on käytännössä ollut epäselvyyttä siitä, pidetäänkö näitä opiskelijoita varsinaisina 46 §:n 1 momentin tarkoittamina opiskelijoina vai 2 momentin tarkoittamina aineopiskelijoina.

Tehtävällä lisäyksellä poistettaisiin kyseistä opiskelijaryhmää koskenut epäselvyys ja heille turvattaisiin tarvittavat kieliopinnot ja niiden maksuttomuus sekä muut opintososiaaliset edut. Pidämme esitettyä ehdotusta erittäin kannatettavana. Esitetty muutos vahvistaisi kyseisten opiskelijoiden sivistyksellisiä oikeuksia, opintopolkuja ja yhdenvertaisuutta.

Lukiolaki 22 §. Opiskelijaksi ottamisen perusteet

Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä säädettäisiin velvollisuudesta ottaa oppivelvolliset hakijat ensisijaisesti opiskelijoiksi lukiokoulutukseen. Kyseisellä muutoksella toteutettaisiin oppivelvollisuuslain lähtökohtaa siitä, että jokaiselle oppivelvolliselle voidaan varmistaa opiskelupaikka. Muutoksella turvattaisiin perustuslain 16 §:ssä säädettyjä sivistyksellisiä oikeuksia.

Ehdotettu lisäys on ymmärrettävä ja kannatettava.

Oppivelvollisten ottamista aikuisille tarkoitettuun lukiokoulutukseen koskeva säännöksen 4 momentti on yksiselitteisen selkeä.

Suolanen Anne
Kotkan kaupunki, opetustoimi, opetustoimen hallinto